

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis In Qvatuor Partes Distributæ Pars ...

In qua de Virtutibus in Communi, & Theologicis, Fide, Spe & Charitate, nec
non Virtutibus Cardinalibus, præsertim Justitia & Jure, ac Religione
ceterisq[ue] annexis, & Vitiis Oppositis in particulari breviter & dilucidè
tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1663

Quæst. IV. An & Qualiter liceat Occidere Malefactores, Tyrannum, vel Patri
aut Marito deprehensos in Adulterio?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72941](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72941)

hujus rei etiam Cōfessariis utilis esse queat convenientes in hoc contra *Fenum* (qui falsò credit id fieri tertio die à cōceptione) quòd id contingat tempore, quo fetus est formatus seu effigiatus; prout etiam clarè supponitur *Exodi 21.* juxta versionem *Septuaginta*, & docetur à *Tertulliano l. de anima c. 27.* dicente: *Ex eo fetus in utero homo, à quo forma completa est. Nam & Moysi lex tunc abortus reum talibus indicat, cum jam hominis est causa, cum jam illi vita & mortis status deputatur.* Hæc porro formatio perficitur in maribus die trigésimo, in feminis quadragesimo aut quadragesimo secundo, juxta *Hypocras.* Nimia differentia est dupli aut majoris tēporis, quam quidam statuat inter mares & feminas; prout nonnulli dies quadraginta pro maribus, octoginta pro feminis statuūt. Vide *Fromandum Philos. Christiana l. 1. c. 2. ar. 2. & l. 2. c. 6. ar. 16.*

QUÆSTIO IV.

An & Qualiter Liceat Occidere Malefactores, Tyrannum, Vel Patri aut Marito deprehensos in Adulterio?

29. Malefactores morte punire aut de iure privata non licet.

RESP. I. Certum esse apud omnes DD. non licere id privata auctoritate, defunctu potestatis divinitus non concessæ, nisi Principi seu Magistratui, ejusque Ministris, Unde qui sine aliqua publica administratione maleficum occiderit, velut homicida judicabitur: & tantò amplius, quantò potestati sibi à Deo non cōcessam usurpare non timuit, ut rectè *Wiggers Tract. 2. c. 2. dub. 3.* non rectè tamen referens ut verba *Augustini 1. de Civit. c. 16.* ubi nihil ad propositum. Alibi tamen *S. Doctor* id quoad substantiam tradit, & signanter *c. 17.* dicens: *Non licet privata potestate alicui hominem occidere vel nocentem.*

30. Licet publicè, dum id suadet de. licet qualiter.

RESP. II. Publicè nihilominus auctoritate, quado delicti gravitas id exigit aut permittit, est indubiè licitum mutilare aut etià occidere malefactores; ut habet omnium etià Christianarum Nationū sensus & praxis, immo & Ecclesiæ, decernentis hæreticos supplicio extremo afficiendos. Ratio est: quia potestas meritam poenam, atque adeò etiam mortem infligendi; est superioribus hujus sæculi à Deo concessa. Unde *ad Rom. 13.* dicitur: *Si malum feceris, time: non enim sine causa gladium portat. Dei enim minister est, vindex in iram ei, qui male agit.* Quem locum putat *Poncius d. 52. q. 5.* non satis probare. Sed immeritò: gladium enim iudex portat non sine causa, utique non ad arcendas multas, sed ad terrendos & puniendos per illum, etiam usque ad internecionem, malefactores, ut rectè Interpretes, signanter *Sabouth & Estius.*

Probatur.

Locus ad Rom. 13. an rectè probet.

31.

Facilis calumniæ pateret vulgata proba-

tio, quòd pars sit propter totum, pro cuius proinde cōservatione potest ipsa resecari, uti excindi membrum putridum, ne cetera inficiat. Inter totum enim physicum (in quo forma hæc vel illam partem informat ob bonum totius, ut ipsum possit debite subsistere & operari) & morale seu politicum, quale respública, non est per omnia eodem modo discurrendum; cum sanè non liceat ob exigentiam totius politici amputare membrum innocens, seu directè occidere, innocetem; sicut tamen ampliari potest membrum physicum ob minas tyranni, juxta plures.

Solum hic notanda venit littera difficilis *Scoti 4. d. 15. q. 3.* ob quam ei absurda, ac veluti sine fidei minus conformis doctrina adscribitur à Nonnullis, signanter *Wiggers c. 2. dub. 2.* quasi doceat occidi non posse malefactores, nisi in veteri Lege expressos, seu (ut *Franciscus Bona Spez d. 19. dub. 2.* locum *Scoti* malè citans ex *dist. 3.* & pejus addens, ipsum nimis periculosè sequi *Waldfes Hæreticos*) nisi casibus, in quibus Deus dispensare legitur. Sufficisset pectori Christiano legisse *Cavellum ibid. in Scholio* ut mens *Doctoris* sanè intelligeretur & explicaretur.

32. Absurda opinio non rectè adscribitur.

Ejus mens explicatur.

Itaque *Doctor* verbis *S. Augustini* (quem vide *1. de Civit. 21.* & pariter explica) asserit non posse occidi, nisi adit lex justa generalis (qualis est, quæ derivatur ex lege Dei, vel ei concordat, aut certè non discordat, uti etià verbis *S. Augustini* subdit) vel Dei specialis iussio. Unde quod ex *Augustino supra* subsequenter adjungit, requiri exceptionem Dei à lege prohibete homicidium, intellige non de exceptione per legem positivam, præsertim veterem (quam dudum cessasse, ac non obstare cessatione leges humanas de poena mortis iuste statui posse, ibidem aperitissimè *Scotus* præmiserat) sed five per hæc, vel specialem iussionem, sive per ingenitum lumen rectæ rationis, quo constat de obligatione, & interpretatione præcepti naturæ de non occidendo, adeoque de gravitate culpæ & demerito poenæ mortis. Quare dum *num. 6.* ait legem talionis contra homicidas esse confirmatam in *Evangelio Matth. 26.* *Omnes qui acceperint gladium gladium percipiant,* non vult, quòd *Christus* ibi legem ferat vel instituat, aut det facultatem occidendi homicidas contra præceptum *Non occides* (ut malè ipsum intellexit *Wiggers*) sed quòd ibi declarat, quid homicidæ rationabiliter mereantur, ut proinde iuste talis lex per communitatem seu rempublicam posset institui; prout litteram *Scoti* insipienti est manifestum.

Supponens autem *Scotus* non ita constare de gravitate simplicis furti (quod inter mortalia est parvum) urget non constare etiam de aliqua exceptione per legem expressam, immo in veteri Lege (quæ tamen rigorosa erat) fures simplices non potuisse occidi. Non solus autem *Scotus*, sed & alii gravissimi *Doctores* apud *Cavellum supra*

33. Quid pro furtis, & aliis cum iis, ut occisio simpliciter statum.

Quaest. IV. Qualiter Occidere liceat Malefact. Tyrann. &c. 331

supra censent poenam mortis, solis gravio-
ribus criminibus inferendam, esse supra de-
meritum talis colpae. Ut proinde Castro
asserat oppositum nimis crudelē, Sotus re-
prehendat Baldum tamquam auctorem occi-
sionis furum, apud Cavellum supra. Quin
& Novellā 134. cap. 13. Justinianus sanxit:
Pro furto nolumus omnino quodlibet mem-
brum abscindi, aut mori, sed aliter eum casti-
gari. Ratio autem, quam Glossa addit, quia
suspendantur, risu, quam refutatione dig-
nior est. Unde etiam Marchant To. 2. T. 2.
bun. Tr. 6. Tit. 3. qu. 1. §. 2. dub. 1. fatetur id
esse verum, spectata inaequalitate reorū,
scilicet vitae & bonorum fortunae, adeoque
per se. Si tamen considerentur aliqui fur-
ta vergere in gravem perniciem reipubli-
cae, non negavit Sotus, quin puniri possent
morte. Prout hodie suspensio necantur fu-
res qualificati, aut famosi, praevia in his ca-
sione virgarum pro prima vice, additoque
stigmatē pro secunda. Quamvis consuetu-
dines locorum varient, quas practice dam-
nare durum apparet. Ad confirmationem
praemissorum videri possunt, quae habet
Tulden. ad Cod. de Furis n. 11.

prehenlum cum uxore adulterari; quam-
vis utrumque iura caelareo l. 20. & qua-
mor sequ. ff. ad L. Juliam de adulteris & No-
vellā 117. c. 15. servatis certis conditionibus
(quas vide apud Juriconsultos in ff. cit. &
Lessium c. 9. dub. 5. asserentem non fuisse
permissum uxoricidium; quod tamen per
legem Logobardicam impunē licebat, quae
olim vigeat in Italia, & de qua consultus
fuit Nicolaus I. Inter haec 33. q. 2.) id fut-
rit permissum.

Tyranni deli-
ta occidere
illicitum.

Fundatur in primis in communi sensu
Theologorum, à quo in re tanta non fa-
cile recedendum; deinde leges hujusmodi
solum serviunt ad impunitatem in foro ex-
terno, ut inter Jurisperitos Zoëus in ff. ad
Juliam de Adulteris 17. & alii fatentur,
quatenus indulgent iustae indignationi, &
commotiōi patris aut mariti. Quod si
plus vellent, saltem eatenus non videntur
per canones approbatæ, seu receptæ. Quod
satis indicat de simili casu consultus Ni-
colaus I. sup. ad quem respondit: Sancta Dei
Ecclesia mundanis numquam constringitur
legibus: gladium non habet nisi spiritualem:
non occidit, sed vivificat. Similiter Augu-
stinus l. 2. de adulter. conjug. c. 15. (& refer-
tur c. Si quid 33. quaest. 2.) ejusmodi occi-
sionem asserit secundum legem Christi
non licere.

Leges civi-
les solum
concedunt
parenti vel
marito im-
punitatem.

Aut certe
non sunt ab
Ecclesia
probatae.

Easdem im-
probat via
Augustinus

Accedit, quod sub hoc praetextu multae
innocentium caedes possent impunē com-
mitti; quodque per se loquendo sit locus
puniendi secundum ordinem debitum juris
(qui citra inevitabilem boni publici neces-
sitate non est omittendus) esto per acci-
dens interdum deficeret probatio: quod
denique sine necessitate boni publici sic
occidendi exponantur praesentissimo peri-
culo aeternae damnationis.

37.
Accedit ra-
tio.

Addi etiam posset, quod privato non
liceat occidere malefactores. Sed posito,
quod per leges non tantum impunitas,
sed perfecta licentia & facultas daretur,
responderi facile posset, id non privata fi-
eri potestate, sed publica, cujus praedicti
censeri possunt ministri: prout jure veteri
in filios & servos delinquentes extendebat
se ad necem utque patrie & dominicae po-
testas. Prout etiam ad diffidatos v.g. Banni-
tas occidendos, id exigente reipublicae bo-
no, data interdum est cuilibet privato po-
testas; uti & militibus occidendi inimicos
vel transfugas.

Ratio qua-
rumdam
examina-
tur.

QUAESTIO V.

An Liceat Occidere Injustum In-
vasorem?

NEQUIDEM injustum invasorem vitae
ad necessariam defensionem posse occi-
di, censuisse refertur Augustinus de Anco. pauci-
na apud Lessium c. 9. dub. 8. S. Augustinus
quoque,

38.
Negarunt
pauci.

Lex Cas-
tra illam
vitat.

Qui excu-
sari queat
prævi ho-
stia.

34.
Tyrannus
injurpatio-
nem tituli an
possit à pri-
vato occidi.

35.
An similiter
tyrannus
ratione so-
luis regimi-
nis.

36.
Adulterum
sua adu-
teram in fla-